

DOMSTOLENS DOM (Tredje Afdeling)

8. december 2011 ¹

I sag C-81/10 P,

angående appel i henhold til artikel 56 i statuten for Den Europæiske Unions Domstol, iværksat den 10. februar 2010,

France Télécom SA, Paris (Frankrig), ved advokats S. Hautbourg, L. Olza Moreno og L. Godfroid,

appellant,

de øvrige parter i appelsagen:

Europa-Kommissionen ved E. Gippini Fournier og D. Grespan, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøgt i første instans,

¹Processprog: fransk.

Den Franske Republik ved G. de Bergues og J. Gstalter, som befuldmægtigede,

sagsøger i første instans,

har

DOMSTOLEN (Tredje Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, K. Lenaerts, og dommerne J. Malenovský, R. Silva de Lapuerta (refererende dommer), E. Juhász og D. Šváby,

generaladvokat: N. Jääskinen
justitssekretær: fuldmægtig A. Impellizzeri,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 31. marts 2011,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 8. september 2011,

afsagt følgende

Dom

- 1 France Télécom SA (herefter »France Télécom«) har i appelskriftet nedlagt påstand om ophævelse af den dom, der blev afsagt den 30. november 2009 af De Europæiske Fællesskabers Ret i Første Instans i sagen Frankrig og France Télécom mod Kommissionen (forenede sager T-427/04 og T-17/05, Sml. II, s. 4315, herefter »den appellerede dom«), hvorved Retten ikke gav Den Franske Republik og France Télécom SA medhold i det søgsmål, som de havde anlagt med påstand om annulation af Kommissionens beslutning 2005/709/EF af 2. august 2004 om den statsstøtte, som Frankrig har ydet France Télécom (EUT 2005 L 269, s. 30, herefter »den anfægtede beslutning«).

Sagens faktiske omstændigheder

- 2 Retten har i den appellerede dom redegjort for de retlige og faktiske omstændigheder i den sag, der var forelagt for den, på følgende måde:

»[...]

2. France Télécoms pligt til at betale erhvervsskat

Den almindelige erhvervsskatteordning

- 16 Erhvervsskatten er en lokal skat, der er reguleret ved lov og kodificeret i skatteloven (code général des impôts).
- 17 [...] de fysiske og juridiske personer, som udøver selvstændig virksomhed pr. 1. januar, [skal] betale en årlig erhvervsskat.
- 18 [...] erhvervsskatten [fastsættes] i forhold til de skattepligtiges bidragsevne, som vurderes på grundlag af økonomiske kriterier afhængigt af størrelsen af den virksomhed, som de skattepligtige udøver inden for de lokale myndigheders område.
- 19 Det følger heraf, at erhvervsskatten er en skat, hvis grundlag ikke udgøres af overskuddet fra virksomhedens aktiviteter, men hvis grundlag derimod på tidspunktet for de faktiske omstændigheder i den foreliggende tvist udgjorde en del af værdien af de produktionsfaktorer — kapital og arbejdskraft — som den skattepligtige anvendte i den kommune, hvor beskatningen fastsættes.
- 20 [...] for de skatter, der var fastlagt for årene 1994 til 2002, [omfattede] beskatningsgrundlaget for erhvervsskat for så vidt angik selskabsskattepligtige juridiske personer [...] dels lejeværdien af den faste ejendom, som den skattepligtige havde rådet over i forbindelse med virksomhedens aktiviteter i referenceperioden, dels en del af de lønninger, der blev udbetalt i referenceperioden.
- 21 [...] referenceperiode[n] [...] [er] det næstsidste år forud for beskatningsåret, såfremt regnskabsåret følger kalenderåret, eller, såfremt dette ikke er tilfældet, det regnskabsår, som er afsluttet i løbet af det næstsidste år forud for beskatningsåret.

- 22 [...] erhvervsskatten fastsættes i den kommune, hvor den skattepligtige råder over lokaler og jord, på grundlag af lejeværdien af de formuegoder, som er beliggende på eller knyttet dertil, og de lønninger, der er blevet udbetalt til medarbejderne.

[...]

Regler gældende for France Télécom

Princippet om den almindelige skattepligt

- 25 Lov 90-568 af 2. juli 1990 om organisation af det offentlige post- og telekommunikationsvæsen (JORF af 8.7.1990, s. 8069, herefter »lov 90-568«), hvorved France Télécom [...] fastsætter særlige bestemmelser på skatteområdet.

- 26 [...] med forbehold af [visse] undtagelser [...] [er] France Télécom [...] skatte- og afgiftspligtig på de betingelser, som gælder for private selskaber, der udøver de samme aktiviteter.

En fast afgift

- 27 [...] France Télécom [...] [skulle] i perioden indtil den 1. januar 1994 kun betale de skatter og afgifter, som reelt afholdtes af staten. Derfor havde France Télécom ikke pligt til at betale skatter, herunder hverken selskabsskat eller lokale skatter såsom erhvervsskat. France Télécom skulle til gengæld for så vidt angår årene 1991 til 1993 betale et bidrag, der blev fastsat årligt ved finansloven inden for en beløbsramme, hvis grundbeløb før ansættelsen af nutidsværdien svarede til resultatet på teleadministrationens budget for 1989 [...]

Den særlige beskatningsordning

[...]

- 30 Skatten [som skal betales i erhvervsskat], hvis påligning med hensyn til beregningen af beskatningsgrundlaget fulgte skattelovens generelle bestemmelser [...], blev fastsat på grundlag af en nationalt vægtet gennemsnitlig procentsats, som var resultatet af den af de lokale myndigheder fastsatte sats for det foregående år [...]
- 31 I forhold til France Télécom anvendtes i øvrigt en sats på 1,9 % i stedet for 8 % til administrationsomkostninger, der udgjorde et tillæg, som blev opkrævet af staten som kompensation for de udgifter, skattemyndighederne måtte afholde i forbindelse med skatteansættelsen og opkrævningen af erhvervsskatten, til fordel for de lokale myndigheder.
- 32 De opkrævede midler skulle overføres til staten, eller for så vidt angår den del, der oversteg det betalte bidrag for 1994 justeret i forhold til forbrugerprisindekset, til Fonds national de péréquation de la taxe professionnelle [...]

[...]

3. Den administrative procedure

- 35 Den 13. marts 2001 indgav Association des collectivités territoriales pour le retour de la taxe professionnelle de France Télécom et de La Poste dans le droit

commun (foreningen af lokale og regionale myndigheder, der arbejder for, at den erhvervsskat, som France Télécom og La Poste skal betale, igen skal være omfattet af almindeligt gældende regler) en klage til Kommissionen, hvori det anførtes, at den særlige beskatningsordning udgjorde statsstøtte, som var uforenelig med fællesmarkedet. Klageren henviste bl.a. til det indtægtstab, som anvendelsen af en nationalt vægtet gennemsnitlig procentsats medførte for visse kommuner.

- 36 Efter denne klage besluttede Kommissionen den 28. juni 2001 at indlede en foreløbig undersøgelse af den særlige beskatningsordning og anmodede derfor Den Franske Republik om oplysninger herom.
- 37 De franske myndigheder svarede ved skrivelse af 26. september 2001 på anmodningen og anførte, at den særlige beskatningsordning ikke udgjorde statsstøtte, idet den ikke skaffede France Télécom nogen fordel og ikke indebar et tab af statsmidler.
- 38 Den 30. januar 2003 vedtog Kommissionen en beslutning om at indlede den formelle undersøgelsesprocedure i henhold til artikel 88, stk. 2, EF med hensyn til bl.a. den fritagelse for erhvervsskat, som France Télécom var omfattet af fra 1991 til 1993, og den særlige beskatningsordning (herefter »beslutningen om at indlede proceduren«). Beslutningen om at indlede proceduren blev meddelt Den Franske Republik den 31. januar 2003. På foranledning af de franske myndigheder fremsendte Kommissionen den 7. marts 2003 en ændret version af beslutningen. I beslutningen om at indlede proceduren vurderede Kommissionen, at den fordel, som France Télécom havde opnået, udgjorde ca. 1 mia. FRF om året fra 1994 (punkt 73 og 74). Beslutningen om at indlede proceduren blev offentliggjort den 12. marts 2003 (EUT C 57, s. 5).

[...]

4. Den anfægtede beslutning

53 Kommissærkollegiets medlemmer vedtog i forbindelse med kollegiets 1667. møde den 19. og 20. juli 2004 et beslutningsudkast, hvoraf fremgik, at France Télécom havde modtaget statsstøtte som følge af den særlige beskatningsordning i perioden fra 1994 til 2002 (herefter »den omhandlede støtte«), og bemyndigede det kommissionsmedlem, som har ansvaret for konkurrenceområdet, til med tilslutning fra Kommissionens formand at vedtage den endelige version af beslutningen på fransk — det autentiske sprog — efter den »juridisk-sproglige revision«.

54 Den 2. august 2004 vedtog Kommissionen [den anfægtede beslutning]. Den [anfægtede] beslutning blev meddelt Den Franske Republik den 3. august 2004. [...]

[...]

61 Kommissionen anførte i den [anfægtede] beslutning først, at den faste afgift, som er fastsat [...] for perioden fra 1991 til 1993, kunne anses for at træde i stedet for den erhvervsskat, som sædvanligvis skulle betales for de samme år. Fritagelsen for erhvervsskat udgjorde derfor ikke statsstøtte (22.-33. og 53. betragtning [til den anfægtede beslutning]).

62 Kommissionen fandt derimod, at den særlige beskatningsordning, som gjaldt for perioden fra 1994 til 2002, udgjorde statsstøtte i form af forskellen mellem den skat, som France Télécom skulle have betalt efter de almindelige regler, og størrelsen af den erhvervsskat, som France Télécom faktisk havde betalt (herefter »beskatningsforskellen«). Denne nye støtte, som var indført ulovligt i strid med artikel 88, stk. 3, EF, var i øvrigt uforenelig med fællesmarkedet. Støtten skulle derfor tilbagebetales ([34.-53. betragtning til] den [anfægtede] beslutning [...]).

- 63 Kommissionen kvalificerede den særlige beskatningsordning som statsstøtte i henhold til artikel 87, stk. 1, EF med følgende begrundelse.
- 64 For det første anførte Kommissionen grundene til, at de franske myndigheders argument, hvorefter den fordel, som blev opnået i perioden 1994-2002, blev mere end opvejet af den faste afgift, som France Télécom skulle betale for perioden 1991-1993, efter Kommissionens opfattelse skulle forkastes ([35.-41. betragtning til] den [anfægtede] beslutning [...]).
- 65 Kommissionen anførte først, at lov 90-568 etablerede to adskilte, successive beskatningsordninger: en fritagelsesordning for perioden fra 1991 til 1993, som indebar betaling af en fast afgift i stedet for de skatter, der ellers skulle betales ifølge de almindelige regler, herunder erhvervsskatten, og en særlig undtagelsesordning, som indebar en underbeskatning for så vidt angik erhvervsskatten, og som oprindeligt fandt anvendelse fra 1994 og ophørte med virkning for den skat, som skulle betales for 2003 ([36. og 38. betragtning til] den [anfægtede] beslutning [...]).

[...]

- 67 Kommissionen fandt derfor, at den ikke kunne godtage, at den beskatningsforskel, som France Télécom havde draget fordel af fra 1994 til 2002, kunne opvejes af den faste afgift, som blev betalt fra 1991 til 1993, og som hverken havde forbindelse til erhvervsskatten eller konkret var omfattet af lov 90-568 eller lovens beregningsmetoder ([38. betragtning til] den [anfægtede] beslutning [...]).
- 68 Kommissionen fandt endvidere, at den omhandlede faste afgift snarere udgjorde udlodning af en andel i overskuddet til kapitalejeren end en skat. Under disse omstændigheder ville Kommissionen kun undtagelsesvis kunne anerkende, at afgiften opvejede den fulde fritagelse for erhvervsskat, som France Télécom opnåede fra 1991 til 1993. Anvendelsen af de almindelige regler ville derimod have

indebåret, at fritagelsen udgjorde statsstøtte, hvis størrelse skulle have været lagt til den beskatningsforskel, som France Télécom drog fordel af fra 1994 i henhold til den særlige beskatningsordning ([38. og 39. betragtning til] den [anfægtede] beslutning [...]).

69 Endelig fandt Kommissionen, at det argument, hvorefter der skulle foretages en udledning mellem det beløb, som France Télécom betalte til staten fra 1991 til 1993, og den mindre beskatning, som France Télécom var underlagt fra 1994, ville indebære, at den overbeskatning, som France Télécom var underlagt fra 1991 til 1993, blev omdefineret til en forskudsskat i forhold til de almindelige regler, hvilket ikke følger af lov 90-568. Denne teoretiske efterrationalisering var heller ikke i overensstemmelse med de almindelige franske skatteregler og havde alene til formål at forhindre, at den støtte, der var ydet til France Télécom, skulle tilbagebetales ([40. betragtning til] den [anfægtede] beslutning [...]).

70 For det andet fandt Kommissionen, at beskatningsforskellen indebar en fordel for France Télécom, som blev ydet ved hjælp af midler, som ellers ville have indgået i statsbudgettet, og som derfor udgjorde statsstøtte ([42. betragtning til] den [anfægtede] beslutning [...]).

71 For det tredje anførte Kommissionen i [43. og 44. betragtning til] den [anfægtede] beslutning [...], at den på tidspunktet for beslutningen om, at der forelå statsstøtte, ikke kunne tage Den Franske Republiks argument om, at der skulle tages hensyn til den nedsættelse af selskabsskattegrundlaget, som betalingen af en højere erhvervsskat indebar, i betragtning for at fastslå den nettofordel, som France Télécom havde opnået [...]

- 72 For det fjerde afviste Kommissionen Den Franske Republiks argument, hvorefter den omhandlede støtte ikke kunne kræves tilbagebetalt som følge af forældelsesreglerne i artikel 15 i [Rådets forordning (EF) nr. 659/1999 af 22. marts 1999 om fastlæggelse af regler for anvendelsen af artikel [88 EF] (EFT L 83, s. 1)], og fandt, at den omhandlede støtte udgjorde ny støtte og ikke eksisterende støtte ([45.] betragtning [til den anfægtede beslutning]).
- 73 Kommissionen anførte først, at udløbet af den forældelsesfrist, som er fastsat ved artikel 15 i forordning nr. 659/1999, ikke indebærer, at ny støtte ændres til eksisterende støtte, men udelukkende, at Kommissionen ikke kan kræve den støtte tilbagebetalt, som er ydet mere end ti år før tidspunktet for forældelsens indtræden ([46.-48. betragtning til] den [anfægtede] beslutning [...]).
- 74 Kommissionen anførte derefter, at lov 90-568 etablerede en støtteordning, og at en eventuel forældelse kun kunne vedrøre den støtte, som blev ydet inden for rammerne af ordningen, og ikke støtteordningen i sig selv. Forældelsesfristen begynder derfor at løbe fra det tidspunkt, hvor hver støtte faktisk er blevet ydet France Télécom, dvs. hvert år på det tidspunkt, hvor erhvervsskatten skulle betales ([49. betragtning til] den [anfægtede] beslutning [...]).
- 75 Kommissionen anførte endvidere, at forældelsesfristen blev afbrudt af den anmodning om oplysninger, som blev fremsendt til Den Franske Republik den 28. juni 2001 ([50. betragtning til] den [anfægtede] beslutning [...]).
- 76 Kommissionen fandt derfor, at eftersom den først identificerede støtte blev ydet i 1994, dvs. mindre end ti år før den 28. juni 2001, skal hele den omhandlede støtte tilbagebetales ([51. betragtning til] den [anfægtede] beslutning [...]).

- 77 For det femte anførte Kommissionen, at de franske myndigheder ikke havde fremført nogen konkrete argumenter med henblik på at godtgøre, at den omhandlede støtte var forenelig med fællesmarkedet, og Kommissionen fandt ikke, at der forelå noget retsgrundlag for at fastslå, at støtten kunne anses for at være forenelig med fællesmarkedet ([52. betragtning til] den [anfægtede] beslutning [...]).
- 78 Kommissionen fastslog derfor i den [anfægtede] beslutnings betragtning 53, dels at den erhvervsskatteordning, som fandt anvendelse på France Télécom i perioden 1991-1993, ikke udgjorde statsstøtte, dels at den beskatningsforskel, som France Télécom havde været underlagt i perioden 1994-2002, som følge af den særlige beskatningsordning udgjorde en ulovligt indført statsstøtte, der var uforenelig med fællesmarkedet, og som derfor skulle tilbagebetales.
- 79 Det præcise beløb, som skulle tilbagebetales, kunne imidlertid ikke fastslås på grundlag af de skiftende oplysninger, som de franske myndigheder havde fremlagt inden for rammerne af den administrative procedure. Kommissionen fandt, at den støtte, som skulle tilbagebetales, udgjorde et beløb — uden renter — på mellem 798 mio. og 1,14 mia. EUR ([54.-59. betragtning til] den [anfægtede] beslutning [...]).
- 80 Kommissionen har i [54. beslutning til] den [anfægtede] beslutning [...] henvist til de franske skattemyndigheders rapport til Frankrigs parlament i november 2001, hvorefter »en omgående normalisering af beskatningen af France Télécom for så vidt angår erhvervsskat alt andet lige vil medføre en skatteforøgelse for selskabet på næsten 198 mio. EUR«.
- 81 Kommissionen har i øvrigt baseret sig på beregningen af 15. maj 2003, hvis resultater er opstillet i tabelform i [54. betragtning til] den [anfægtede] beslutning

[...]. Ifølge de tal, som Den Franske Republik har fremsendt, vil den samlede teoretiske beskatning af France Télécom for årene 1994-2002 efter de almindelige regler have udgjort 8,362 mia. EUR. Den samlede faktiske skat, som selskabet har betalt for samme årrække i henhold til den særlige beskatningsordning, udgør 7,222 mia. EUR. Beskatningsforskellen, som France Télécom har været underlagt i perioden 1994-2002, udgør derfor 1,14 mia. EUR.

- 82 Kommissionen har i øvrigt anført, at de franske myndigheder ved skrivelse af 29. januar 2004 til Kommissionen oplyste størrelsen på den skat, som France Télécom ifølge de almindelige regler skulle betale for 2003 (773 mio. EUR), og bekræftede, at beregningen af 15. maj 2003 var korrekt ([55. betragtning til] den [anfægtede] beslutning [...]). Det var først i forbindelse med de møder, som blev afholdt den 16. og den. 23. juni 2003, at de franske myndigheder bestred tallene ([56. og 57. betragtning til] den [anfægtede] beslutning [...]).
- 83 De franske myndigheder fremlagde den 5. juli 2004 en ny beregning. Denne beregning fører til et andet resultat, som er gengivet i tabelform i [58. betragtning til] den [anfægtede] beslutning [...]. Den samlede teoretiske skat, som France Télécom skulle betale for årene 1994-2002 efter de almindelige regler, faldt således til 8,02 mia. EUR. Beskatningsforskellen, som France Télécom har været omfattet af i perioden 1994-2002, udgør således 798 mio. EUR.
- 84 På baggrund af de modstridende oplysninger, som Den Franske Republik fremlagde inden for rammerne af den administrative procedure, konkluderede Kommissionen, at den ikke kunne fastslå, hvor stort et beløb, der skulle tilbagebetales, men at beløbet udgjorde mellem 798 mio. EUR og 1,14 mia. EUR med tillæg af renter. Ifølge Kommissionen skal det præcise beløb, som skal tilbagebetales, fastsættes af de franske myndigheder i overensstemmelse med pligten til loyalt at

samarbejde i forbindelse med gennemførelsen af den anfægtede beslutning ([59. og 60. betragtning til] den [anfægtede] beslutning [...]).

85 På baggrund af det ovenstående lyder den [anfægtede] beslutnings konklusion således:

»Artikel 1

Den ulovlige statsstøtte, som [Den Franske Republik] i modstrid med [...] artikel 88, stk. 3, [EF] har ydet til France Télécom som led i den særlige erhvervsskatteordning, der gjaldt for selskabet i perioden fra den 1. januar 1994 til den 31. december 2002 [...], er uforenelig med fællesmarkedet.

Artikel 2

1. [Den Franske Republik] træffer alle fornødne foranstaltninger for at tilbagesøge den i artikel 1 omhandlede støtte fra France Télécom.

2. Tilbagesøgningen skal ske uophørligt og i overensstemmelse med den nationale lovgivning, hvis denne giver mulighed for at efterkomme beslutningen hurtigt og effektivt.

3. Den støtte, der skal tilbagebetales, pålægges renter fra det tidspunkt, hvor den blev udbetalt til støttemodtageren, og indtil den er blevet tilbagebetalt.

[...]

Artikel 3

[Den Franske Republik] underretter senest to måneder efter meddelelsen af denne beslutning Kommissionen om de foranstaltninger, der skal træffes eller allerede er truffet for at efterkomme beslutningen. Med henblik herpå anvender [Den Franske Republik] spørgeskemaet i nærværende beslutnings bilag.

Artikel 4

Denne beslutning er rettet til Den Franske Republik.«

86 Den 25. oktober 2006 anlagde Kommissionen traktatbrudssag med påstand om, at det fastslås, at Den Franske Republik har tilsidesat de forpligtelser, der påhviler den i henhold til den [anfægtede] beslutnings artikel 2 og 3, artikel 249, stk. 4, EF og artikel 10 EF, idet den ikke inden for den fastsatte frist har gennemført den [anfægtede] beslutning.

87 Ved dom af 18. oktober 2007, Kommissionen mod Frankrig (sag C-441/06, Sml. I, s. 8887), gav Domstolen Kommissionen medhold i sit søgsmål.«

Sagen for Retten og den appellerede dom

- 3 Inden for rammerne af deres annulationssøgsmål ved Retten med påstand om annullation af den anfægtede beslutning, anlagt henholdsvis den 13. oktober 2004 og den 10. januar 2005, gjorde Den Franske Republik og France Télécom i det væsentlige gældende, at Kommissionen med urette fandt, dels at France Télécom havde modtaget en ulovlig støtte, dels at denne skulle tilbagebetales.
- 4 Ved den appellerede dom forkastede Retten alle de af Den Franske Republik og France Télécom fremførte anbringender.

Parternes påstande

- 5 France Télécom har nedlagt følgende påstande:

— Den appellerede dom ophæves.

— Der træffes endelig afgørelse i sagen i henhold til artikel 61 i statuten for Domstolen, og de af France Télécom for Retten nedlagte påstande tages til følge.

— Subsidiært hjemvises sagen til Retten.

— Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

6 Den Franske Republik har nedlagt følgende påstande:

— Den appellerede dom ophæves.

— Der træffes endelig afgørelse i sagen i henhold til artikel 61 i statutten for Domstolen.

— De af sagsøgerne i første instans nedlagte påstande tages til følge.

— Subsidiært hjemvises sagen til Retten.

— Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

7 Kommissionen har nedlagt påstand om, at appellen forkastes, og at France Télécom tilpligtes at betale sagens omkostninger.

Om appellen

- 8 France Télécom har til støtte for appellen fremsat fem anbringender vedrørende for det første, at Retten har begået en retlig fejl ved at kvalificere den særlige beskatningsordning som statsstøtte, selv om tilstedeværelsen af en fordel for France Télécom var afhængig af omstændigheder uden for ordningen, for det andet, at Retten har tilsidesat statsstøttebegrebet, idet Kommissionen undlod at tage hensyn til den samlede skatteordning, som fandt anvendelse på France Télécom i perioden 1991-2002, for det tredje tilsidesættelse af princippet om beskyttelse af den berettigede forventning, for det fjerde den appellerede doms manglende begrundelse i forbindelse med forældelsesprincippet, og for det femte en retlig fejl og den appellerede doms utilstrækkelige begrundelse i forbindelse med retssikkerhedsprincippet.

Det første anbringende om, at Retten har begået en retlig fejl ved at kvalificere den særlige beskatningsordning som statsstøtte, selv om tilstedeværelsen af en fordel for France Télécom var afhængig af omstændigheder uden for ordningen

Parternes argumenter

- 9 France Télécom har gjort gældende, at tilstedeværelsen af en eventuel fordel for sel-skabet i forhold til den retlige situation afhænger af en række variabler, som f.eks. de forskellige erhvervsskattesatser i de franske kommuner, hvori der ejes skattepligtige aktiver, og disses geografiske placering. Den undtagelsesordning, som fandt anvendelse på France Télécom fra 1994, var derfor ikke en fordel i sig selv, således at dette forhold skulle have ført Retten til at udelukke kvalificeringen af den pågældende skatteordning som statsstøtte.

- 10 France Télécom har anført, at Retten har tilsidesat statsstøttebegrebet ved i den appellerede doms præmis 323 at fastslå, at tilstedeværelsen af en eventuel fordel ikke var afhængig af den pågældende skatteordnings særlige karakteristika, men omstændigheder uden for selve ordningen, hvis virkninger først kunne fastslås efterfølgende. De fordelagtige eller ufordelagtige følgevirkninger af sådanne omstændigheder indebærer ikke, at der er tale om statsstøtte med hensyn til en foranstaltning, der på tidspunktet for dens vedtagelse ikke havde en sådan karakter.
- 11 Den Franske Republik har gjort gældende, at en undtagelsesbeskatningsordning ikke i sig selv kan udgøre en statsstøtte. En sådan ordning medfører således ikke nødvendigvis en selektiv fordel for de berørte virksomheder.
- 12 Efter Kommissionens opfattelse skal anbringendet afvises, da det ikke er blevet gjort gældende i første instans.
- 13 Kommissionen har endvidere gjort gældende, at anbringendet ikke er begrundet. Det præcise beskatningsniveau, der følger af undtagelsesordningen, kunne således ikke fastlægges på forhånd for hvert år. Denne ordning kunne dog have ført til en lavere beskatning i forhold til den, der gjaldt som følge af de almindelige regler om erhvervsskat.
- 14 Kommissionen har tilføjet, at undersøgelsen af en statsstøtte ofte kræver, at der tages hensyn til begivenheder, der ligger efter den pågældende foranstaltning, med henblik på at fastslå, om foranstaltningen konkretiserede sig, og kvantificere den for at tilbagesege den opnåede fordel.

Domstolens bemærkninger

- 15 Det skal med hensyn til det første anbringende, som Kommissionen har gjort gældende bør afvises, bemærkes, at dette anbringende, der indgår i argumentationen vedrørende tilstedeværelsen af en statsstøtte, blev fremsat for Retten, nemlig i forbindelse med det første og det andet anbringende for Retten.
- 16 Hvad angår grundlaget for dette anbringende følger det af fast retspraksis, at statsstøttebegrebet er mere generelt end tilskudsbegrebet. Det omfatter ikke blot positive ydelser, men ligeledes de indgreb, der under forskellige former letter de byrder, som normalt belaster en virksomheds budget, og derved, uden at være tilskud i ordets egentlige forstand, er af samme art og har tilsvarende virkninger (jf. dom af 8.9.2011, forenede sager C-78/08 — C-80/08, Paint Graphos m.fl., Sml. I, s. 7611, præmis 45 og den deri nævnte retspraksis).
- 17 Det skal ligeledes bemærkes, at begrebet fordel, der er uadskilleligt forbundet med kvalificeringen af en foranstaltning som statsstøtte, skal fastlægges objektivt, uanset hvilke begrundelser ophavsmændene til den pågældende foranstaltning måtte have. Arten af de formål, der forfølges med statslige foranstaltninger, og deres begrundelse, er således ikke udslagsgivende for, om de udgør statsstøtte. Det fremgår nemlig af fast retspraksis, at artikel 87, stk. 1, EF ikke sonderer ud fra grundene til eller formålet med de statslige indgreb, men bestemmelsen definerer disse i kraft af deres virkninger (jf. dom af 13.2.2003, sag C-409/00, Spanien mod Kommissionen, Sml. I, s. 1487, præmis 46 og den deri nævnte retspraksis).
- 18 Hvad angår nærværende sag skal det fastslås, at den skatteordning, som France Télécom var omfattet af i den anden periode, nemlig fra 1994 til 2002, udgjorde en undtagelse fra den almindelige ordning. Selskabet var navnlig undergivet en særlig skattemæssig behandling på nationalt plan, der er kendetegnet ved, at erhvervsskatten blev beregnet på grundlag af en vægtet gennemsnitlig procentsats i forhold til de forskellige satser, der fandt anvendelse i de enkelte lokale myndigheder, hvorimod de satser, som de andre virksomheder var omfattet af, blev fastsat hvert år af disse

myndigheder. France Télécom var i øvrigt omfattet af en enhedssats for erhvervsskatten på det sted, hvor selskabet havde sit hovedforretningssted, hvorimod de andre virksomheder var pålagt forskellige satser, der blev fastsat af de lokale myndigheder, inden for hvis områder virksomhederne havde et forretningssted. I forhold til France Télécom anvendtes desuden en sats på 1,9 % i stedet for 8 %, som fandt anvendelse på andre virksomheder, til administrationsomkostninger.

- 19 Hvad angår argumentationen inden for rammerne af den foreliggende appel, hvorefter Rettens undersøgelse af den omhandlede skatteordning burde have taget hensyn til visse varierende elementer og eksterne omstændigheder, skal det bemærkes, at selv om Kommissionen, henset til ordningens særlige kendetegn, ikke på forhånd og for hvert skatteår var i stand til at fastsætte det præcise beskatningsniveau i forbindelse hermed, er det imidlertid ubestridt, at denne ordning kunne medføre — og faktisk medførte, som det fremgår af 59. betragtning til den anfægtede beslutning og den appellerede doms præmis 225 — en lavere beskatning af France Télécom hvad angår erhvervsskat, i forhold til den, der fulgte af anvendelsen af den almindelige skatteordning.
- 20 Det skal i denne sammenhæng fremhæves, at France Télécom uafhængigt af de erhvervsskattesatser, der blev fastsat af de lokale myndigheder, under alle omstændigheder var omfattet af en reduceret sats til administrationsomkostninger.
- 21 Herefter har Retten med rette fastslået i den appellerede doms præmis 323, at konstateringen af, at der foreligger en statsstøtte, afhang af en række »omstændigheder, der lå uden for den særlige beskatningsordning«, som f.eks. den omstændighed, at erhvervsskatten svares årligt og den skattesats, som hvert år blev fastsat af de myndigheder, inden for hvis område France Télécom havde forretningssteder.

- 22 Sådanne omstændigheder kan, i modsætning til hvad France Télécom og Den Franske Republik har anført, på ingen måde hindre, at den særlige beskatningsordning allerede på tidspunktet for vedtagelsen af ordningen kan kvalificeres som statsstøtte i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 87, stk. 1, EF. Der skal nemlig sondres mellem dels vedtagelsen af støtteordningen, i det foreliggende tilfælde den særlige beskatningsordning, dels tildelingen af den årlige støtte til France Télécom i henhold til denne ordning, hvis præcise beløb var afhængig af en række eksterne omstændigheder.
- 23 Således som generaladvokaten har anført i punkt 59 i forslaget til afgørelse, er der i det foreliggende tilfælde tale om en blandet ordning, hvorefter fordelingen skyldes både et fast element, der er forbundet med den særlige skatteordning, der anvendes på France Télécom, i forhold til den almindelige ordning, og et variabelt element i forhold til de faktiske omstændigheder, dvs. hvor virksomheden har lokaler eller arealer i de forskellige kommuner samt skatteprocenten i de pågældende kommuner.
- 24 Denne særlige beskatningsordning kunne på baggrund af sine særlige karakteristika, som gengivet i denne doms præmis 18, føre til en beskatning af France Télécom, der er lavere end den, som sidstnævnte ellers skulle have betalt, hvis selskabet havde været underlagt erhvervsskat i henhold til den almindelige ordning.
- 25 Den omstændighed, at det pågældende selskab faktisk var omfattet af en lavere beskatning hvad angår erhvervsskat, fra 1994, er direkte forbundet med de særlige karakteristika ved den særlige beskatningsordning, der fandt anvendelse på selskabet, selv om det præcise årlige støttebeløb, der er udbetalt til det, var afhængig af en række omstændigheder uden for selve ordningen.
- 26 Det fremgår i øvrigt af den appellerede doms struktur, at dens præmis 323, der henviser til omstændigheder, der lå uden for den særlige beskatningsordning, kun vedrører den årlige støtte til France Télécom i henhold til den særlige beskatningsordning. Nævnte præmis indgår således i vurderingen af anbringendet vedrørende forældelse

af Kommissionens beføjelser på området for tilbagesøgning af ulovlig støtte. Rettens vurdering inden for rammerne af et sådant anbringende kan imidlertid kun angå støtte, der faktisk er modtaget, og kan derfor kun vedrøre den støtte, som France Télécom har været omfattet af i henhold til den særlige beskatningsordning.

²⁷ Det fremgår af det anførte, at Retten ikke har gjort sig skyldig i en retsvildfarelse, da den fastslog, at den særlige beskatningsordning gav France Télécom en fordel som omhandlet i artikel 87, stk. 1, EF, selv om den præcise størrelse af den støtte, der var ydet i henhold til ordningen, skulle fastsættes ved hjælp af en række omstændigheder uden for ordningen.

²⁸ Det første anbringende kan derfor ikke tages til følge.

Det andet anbringende om, at Retten har tilsidesat statsstøttebegrebet, idet Kommissionen undlod at tage hensyn til den samlede skatteordning, som fandt anvendelse på France Télécom i perioden 1991-2002

²⁹ France Télécoms andet anbringende til støtte for appellen består af tre led. For det første skal det andet led, der vedrører en angiveligt urigtig fortolkning af den anfægtede beslutning, behandles. For det andet skal dette anbringendes første og tredje led undersøges samlet, fordi disse er snævert forbundne.

Andet led om en retlig fejl vedrørende en urigtig fortolkning af den anfægtede beslutning og den ændring af begrundelsen, som Retten har foretaget

— Parternes argumenter

30 France Télécom har anført, at Retten har foretaget en urigtig fortolkning af den anfægtede beslutning ved at antage, at Kommissionen ikke fandt, at den omhandlede støtte udgjordes af de fiskale bestemmelser, som fandt anvendelse på selskabet, men af den beskatningsforskel, som blev konstateret hvert år mellem de beløb, som selskabet skulle betale, og den erhvervsskat, som skulle betales i henhold til den almindelige ordning, ved således at sætte sin egen begrundelse i stedet for beslutningens begrundelse. France Télécom har også gjort gældende, at en sådan fortolkning er i strid med den anfægtede beslutnings konklusion, hvorefter den pågældende støtte udgøres af den særlige erhvervsskatteordning, der gjaldt for dette selskab i perioden fra den 1. januar 1994 til den 31. december 2002. Kommissionen støttede sig således ikke til den årlige beskatningsforskel, som blev fastslået fra 1994, men til andre grunde af en anden art.

31 Kommissionen har heroverfor anført, at Rettens læsning af den anfægtede beslutning i den appellerede dom er forenelig med dennes ordlyd. Kommissionen har præciseret, at det ikke var nødvendigt at gentage i den anfægtede beslutnings konklusion, at beskatningsforskellen udgjorde en fordel. Den støtte, som France Télécom har modtaget, der bestod i underbeskatning af selskabet hvad angår erhvervsskat mellem 1994 og 2002, blev således ydet som led i den særlige erhvervsskatteordning, der gjaldt for selskabet i denne periode.

— Domstolens bemærkninger

- ³² Det skal bemærkes, at Retten i den appellerede doms præmis 201 undersøgte den del af den anfægtede beslutning, hvorefter støtten fulgte af den beskatningsforskel, som var resultatet af forskellen mellem den erhvervsskat, som France Télécom skulle have betalt, hvis selskabet havde været undergivet de almindelige regler, og den skat, som det reelt betalte i henhold til den omhandlede skatteordning. Retten undersøgte denne beskatningsforskel i dommens præmis 219-225, uden at det af Retten således anførte er blevet anfægtet af France Télécom.
- ³³ Hvad angår den angivelige ændring af begrundelsen, som Retten har foretaget, er det tilstrækkeligt at bemærke, at Retten ikke har overskredet den krævede domstolsprøvelse ved at sætte sin egen begrundelse i stedet for Kommissionens, eftersom den pågældende beskatningsforskel og den omstændighed, at erhvervsskatten svares årligt, som er fastsat i bestemmelserne i skatteloven, er en integrerende del af Kommissionens argumentation i den anfægtede beslutning.
- ³⁴ Det skal således fastslås, at i 42. betragtning til den anfægtede beslutning anføres, at »forskellen mellem den erhvervsskat, som [France Télécom] reelt betalte, og den, selskabet skulle have betalt efter almindelige beskatningsregler, fra den 1. januar 1994 til den 1. januar 2003, [var] statsstøtte, eftersom den udgjorde en fordel for [France Télécom], som blev ydet ved hjælp af midler, som ellers ville have indgået i statsbudgettet«. Det anføres i 49. betragtning til den anfægtede beslutning, at erhvervsskatten skulle betales årligt. Den omstændighed, at erhvervsskatten svares årligt, fremhæves i øvrigt ligeledes i 25. betragtning til beslutningen om at indlede proceduren, hvortil der henvises i 15. betragtning til beslutningen.

- ³⁵ Den fortolkning, som Retten anlagde om, at den pågældende støtte udgjordes af den beskatningsforskel, der følger af anvendelsen af bestemmelser, som indfører en undtagelsesordning, er derfor forenelig med den anfægtede beslutnings konklusion, der kvalificerer den ordning, som fandt anvendelse på France Télécom i perioden 1994-2002, som statsstøtte, som er uforenelig med fællesmarkedet. Det er således i henhold til denne undtagelsesordning, at dette selskab ikke indbetalte den erhvervsskat, som normalt skulle være betalt i overensstemmelse med den almindelige skatteordning.
- ³⁶ Det andet anbringendes andet led må derfor forkastes.

Det første og det tredje led om, at Retten har tilsidesat statsstøttebegrebet, eftersom den ikke har foretaget en samlet analyse af den skatteordning, som fandt anvendelse på France Télécom

— Parternes argumenter

- ³⁷ France Télécom har gjort gældende, at Retten har tilsidesat forpligtelsen til at foretage en samlet vurdering af alle bestemmelserne i den særlige ordning, som fraviger de almindelige regler. For at fastslå tilstedeværelsen af en fordel sammenlignede Retten de byrder, der var fastsat i undtagelsesordningen, med det beskatningsniveau, som ville være anvendt på selskabet, hvis det havde været underlagt den almindelige skatteordning. Retten begrænsede imidlertid denne sammenligning til perioden fra 1994 til 2002 uden at tage hensyn til den skattebyrde, som France Télécom har måttet bære i årene fra 1991 til 1993.

- 38 France Télécom er af den opfattelse, at hverken den omstændighed, at skatten svares årligt, eller de forskelle, der er mellem de to omhandlede afgiftsperioder, kan begrunde en delvis analyse, som begrænses til den skatteordning, som fandt anvendelse fra 1994. Retten afviste således med urette at tage hensyn til den overbeskatning, som den faste afgift medførte for dette selskab i årene fra 1991 til 1993, i forhold til det beskatningsniveau, som det skulle have båret, hvis det havde været underlagt erhvervsskattens almindelige regler i de samme år. Selv om det antages, at den omstændighed, at erhvervsskatten svares årligt, kan tages i betragtning ved analysen, burde Retten have lagt til grund, at selskabet for de første regnskabsår, der var omfattet af den særlige samlede beskatningsordning, blev udsat for overbeskatning for årene fra 1991 til 1993.
- 39 France Télécom har desuden anført, at Retten begik en retlig fejl, idet den i den appellerede doms præmis 207 støttede sig på Domstolens dom af 15. december 2005, Italien mod Kommissionen (sag C-66/02, Sml. I, s. 10901). Retten har på grundlag af den nævnte dom med urette fastslået, at der forelå en formindskelse af byrder til fordel for France Télécom for årene fra 1994 til 2002, som ikke kunne opvejes ved eksistensen af en særlig byrde, som blev pålagt dette selskab for årene fra 1991 til 1993.
- 40 Den Franske Republik har ligeledes anført, at Retten tilsidesatte begrebet fordel, da den indtog en restriktiv holdning til den forbindelse, der skal være mellem en fritagelse og en byrde, som er indført ved den pågældende skatteordning. Retten burde have undersøgt den ved lov 90-568 fastsatte undtagelsesordning i dens helhed, navnlig de eventuelle fordele, som France Télécom opnåede ved denne undtagelsesordning, og de urimelige byrder inden for de almindelige regler, som sidstnævnte havde.
- 41 Kommissionen har gjort gældende, at det ikke er muligt at »udligne« støtte under henvisning til byrder af en anden art, og som ikke vedrører denne støtte. Denne umulighed vedrører ikke kun spørgsmålet om statsmidler, men også spørgsmålet om den indrømmede fordel. Et indtægtstab for staten vil således ikke kunne undgå at blive kvalificeret som statsstøtte på grund af en »udligning« med andre beløb, der betales

til staten på grundlag af andre forpligtelser. På grund af, at der ikke er en tilstrækkelig forbindelse mellem den beskatningsordning, der fandt anvendelse fra 1991 til 1993, på den ene side, og den, som gjaldt fra 1994, på den anden side, er den kompensations teori, der er lagt til grund for France Télécoms argumentation, ikke begrundet.

— Domstolens bemærkninger

- ⁴² Henset til parternes argumentation må det undersøges, om Retten har begået en retlig fejl ved i den appellerede doms præmis 218 at fastslå, at det var med rette, at Kommissionen i den anfægtede beslutning afviste at foretage en udligning mellem dels de beløb, som France Télécom betalte i form af den faste afgift fra 1991 til 1993, dels de beskatningsforskelle, som skyldtes den særlige beskatningsordning for årene 1994 til 2002, med henblik på at vurdere, om selskabet har modtaget statsstøtte som omhandlet i artikel 87, stk. 1, EF.

- ⁴³ I denne forbindelse fandt Retten, samtidig med at den erkendte, at Kommissionen ved undersøgelsen af, om en foranstaltning kan udgøre statsstøtte, er beføjet til at tage hensyn til de særlige byrder, som er pålagt en fordel, imidlertid i den appellerede doms præmis 207, at en foranstaltning ikke kan undgå at blive kvalificeret som statsstøtte, når støttemodtageren er pålagt en særlig byrde, der adskiller sig fra og ikke vedrører den pågældende støtte. Denne udtalelse fra Retten bygger på en korrekt fortolkning af artikel 87, stk. 1, EF (jf. dom af 2.7.1974, sag 173/73, Italien mod Kommissionen, Sml. s. 709, præmis 34), uanset den omstændighed, at Retten i denne henseende henviser til Domstolens dom 15. december 2005 i sagen Italien mod Kommissionen.

- 44 Det er derfor uden at begå en retlig fejl, at Retten i den appellerede doms præmis 208 fandt, at velbegrundetheden af Den Franske Republik og France Télécoms argument — hvorefter den overbeskatning, som sidstnævnte var genstand for fra 1991 til 1993 som følge af den faste afgift, som selskabet var omfattet af, udlignede den beskatningsfor-skel, som dette selskab var omfattet af fra 1994 til 2002 — afhænger af en vurdering af de objektive karakteristika ved den faste afgift, der fandt anvendelse fra 1991 til 1993, og af spørgsmålet, om den faste afgift kan betragtes som en byrde, der er knyttet til den fordel, som France Télécom har opnået som følge af, at selskabet var omfattet af den særlige beskatningsordning fra 1994.
- 45 Det skal i denne forbindelse bemærkes, at den afgift, som fandt anvendelse på France Télécom fra 1991 til 1993, blev bestemt ved parametre, der er forskellige fra dem, der blev anvendt fra 1994 under den særlige beskatningsordning. De to skatteordninger hvilede således på forskellige juridiske modeller og driftsparametre.
- 46 Som det således fremgår af 19. betragtning til den anfægtede beslutning og den ap-pellerede doms præmis 209, skulle France Télécom i henhold til den skatteordning, som gjaldt for selskabet fra 1991 til 1993, ikke betale andre skatter eller afgifter end den faste afgift. Afgiftens størrelse blev ikke fastsat efter de parametre, der fastslår størrelsen af erhvervsskatten, men med henvisning til det overskud, som enheden indbetalte til staten i 1989 og 1990. Den faste afgift var i øvrigt af midlertidig karakter.
- 47 I overensstemmelse med den særlige beskatningsordning, som fandt anvendelse fra 1994 på ubestemt tid, skulle France Télécom til gengæld betale skat i henhold til de almindelige regler. Sidstnævnte skulle imidlertid betale erhvervsskatten i henhold til bestemmelser, som afveg fra de almindelige regler, og som udgjorde den særlige beskatningsordning.

- 48 Under disse omstændigheder kunne Retten med føje i den appellerede doms præmis 213 konstatere, at den faste afgift ikke skal betragtes som en byrde, der er knyttet til indførelsen af den særlige beskatningsordning, men snarere som en særlig skattebestemmelse for France Télécom, som er indført med virkning for årene før 1994. Som Retten bemærkede i den appellerede doms præmis 215, gør den omstændighed alene, at både den faste afgift og den særlige beskatningsordning blev indført ved lov 90-568, det under alle omstændigheder ikke muligt at fastslå, at det fulgte af indførelsen af den særlige beskatningsordning for årene efter 1994, at France Télécom skulle betale den faste afgift fra 1991 til 1993.
- 49 Retten gjorde sig derfor ikke skyldig i en retsvildfarelse, da den i den appellerede doms præmis 218 konkluderede, at det var berettiget, at Kommissionen afviste at foretage en udligning mellem dels de beløb, som France Télécom betalte i form af den faste afgift fra 1991 til 1993, dels de beskatningsforskelle, som skyldtes den til fordel for dette selskab indførte særlige beskatningsordning for årene 1994 til 2002.
- 50 Selv hvis det antages, at det synspunkt, hvorefter den skatteordning, som fandt anvendelse på France Télécom, bestod af to uadskillelige perioder, hvoraf den første medførte en overbeskatning og den anden en underbeskatning, var rigtigt, er det endelig ubestridt, at lov 90-568 fra 1994 fastsatte en særlig beskatningsordning, som er udformet på ubestemt tid. Denne lov indeholdt imidlertid ikke nogen mekanisme, der giver mulighed for en kompenserende beregning mellem de beløb, der skulle betales som fast afgift i perioden 1991-1993, og dem, der fra 1994 skulle betales i henhold til den særlige beskatningsordning. Loven gav derfor ikke mulighed for at afgøre det tidspunkt, fra hvilket overbeskatningen som følge af den første ordning skulle have været udlignet i forbindelse med anvendelsen af den anden ordning. Således som generaladvokaten har anført i punkt 100 i forslaget til afgørelse, burde den nævnte overbeskatning have udtømt sin virkning på et givent tidspunkt, hvilket nødvendigvis indebærer tildeling af en fordel til France Télécom under den særlige beskatningsordning.

- 51 Det andet anbringendes første og tredje led kan derfor ikke tages til følge. Dette anbringende må derfor forkastes i det hele.

Det tredje anbringende om en tilsidesættelse af princippet om beskyttelse af den berettigede forventning

- 52 France Télécoms tredje anbringende til støtte for appellen består af to led.

Det tredje anbringendes første led om en retlig fejl vedrørende de omstændigheder, der gør det muligt at påberåbe sig princippet om beskyttelse af den berettigede forventning

— Parternes argumenter

- 53 France Télécom gør gældende, at det er med urette, at Retten med hensyn til muligheden for at påberåbe sig princippet om beskyttelse af den berettigede forventning begrænser muligheden for at tage hensyn til visse ekstraordinære omstændigheder til alene at gælde de tilfælde, hvor en støtte er blevet anmeldt. Det forhold, at tilstedeværelsen af en fordel i det foreliggende tilfælde først kunne identificeres efterfølgende i kraft af ændringerne i omstændigheder uden for den særlige beskatningsordning, udgør en sådan ekstraordinær omstændighed.

- 54 France Télécom har fremhævet, at Retten hverken har fastsat den retsakt, der burde have været genstand for en anmeldelse, eller tidspunktet for, hvornår denne anmeldelse skulle være sket. Selv om fordelene afspejlede en beskatningsforskel, som blev konstateret hvert år ved regnskabsårets slutning, ville det således have været umuligt at identificere en forpligtelse til forudgående anmeldelse af den pågældende skatteordning.
- 55 France Télécom har tilføjet, at Retten så bort fra, at den nationale lovgivers hensigt udgjorde en del af de forhold, der skal undersøges med henblik på at fastslå, om dette selskab kunne have en berettiget forventning om den pågældende skatteforanstaltningens forenelighed i forhold til gældende statsstøtterealer.
- 56 Kommissionen har påpeget, at støttemodtagende virksomheder principielt kun kan have en berettiget forventning om en støtteforanstaltningens lovlighed, hvis støtten er blevet ydet under overholdelse af den procedure, som er fastsat ved EF-traktaten.
- 57 Kommissionen har anført, at den særlige beskatningsordning, som fandt anvendelse på France Télécom fra 1994 til 2002, var en selektiv undtagelsesordning, som kunne tilskrives staten og fandt anvendelse på en virksomhed, der er aktiv på markeder, der er åbne for konkurrence og samhandel mellem medlemsstater. De nationale myndigheder burde derfor have anmeldt den særlige erhvervsskatteordning, der gjaldt for dette selskab, inden det tidspunkt, hvor skatten forfaldt til betaling.

— Domstolens bemærkninger

- 58 Det bemærkes indledningsvis, at anmeldelsespligten udgør et af de grundlæggende elementer i den ved traktaten indførte kontrolordning på området for statsstøtte. Under denne ordning har medlemsstaterne pligt til dels at meddele Kommissionen enhver foranstaltning vedrørende indførelse eller ændring af en støtte som omhandlet i

artikel, stk. 1, EF, dels ikke at gennemføre en sådan foranstaltning i overensstemmelse med artikel 88, stk. 3, EF, så længe den nævnte institution ikke har vedtaget en endelig beslutning vedrørende foranstaltningen.

- 59 Når der henses til, at Kommissionens kontrol med statsstøtte er obligatorisk, kan der følgelig i princippet ikke hos støttemodtagerne bestå en berettiget forventning om, at en støtte, de har modtaget, er lovlig, medmindre den er blevet ydet under iagttagelse af den i artikel 88 EF fastlagte procedure, og en påpasselig erhvervsdrivende må normalt være i stand til at forvisse sig om, at denne procedure er blevet fulgt. Når en støtte gennemføres, uden at Kommissionen på forhånd får underretning herom, således at den er ulovlig i henhold til artikel 88, stk. 3, EF, kan støttemodtageren navnlig ikke på dette tidspunkt have en berettiget forventning om, at støtten er lovligt ydet (Domstolens dom af 11.11.2004, forenede sager C-183/02 P og C-187/02 P, Demesa og Territorio Histórico de Álava mod Kommissionen, Sml. I, s. 10609, præmis 45 og den deri nævnte retspraksis).
- 60 Domstolen har endvidere fastslået, at når en støtte ikke er blevet anmeldt til Kommissionen, er en passivitet hos denne med hensyn til foranstaltningen uden betydning (jf. dommen i sagen Demesa og Territorio Histórico de Álava mod Kommissionen, præmis 52).
- 61 For så vidt angår den foreliggende tvist er det ubestridt, at den pågældende skatteordning, der blev indført ved lov 90-568, ikke blev anmeldt til Kommissionen.
- 62 For så vidt som France Télécom har anført, at der ikke var nogen anmeldelsespligt, idet tilstedeværelsen af en fordel ikke var bevist, skal det understreges, at hverken den påståede kompleksitet af den pågældende skatteordning eller støtteforanstaltningens regelmæssighed kan fritage medlemsstaten for sin anmeldelsespligt eller skabe nogen form for berettiget forventning hos det selskab, der har modtaget støtten.

- ⁶³ Hvad angår den eventuelle relevans af ekstraordinære omstændigheder, der uanset de betragtninger, som er nævnt i foregående præmis, kan bevise en berettiget forventning om støttens lovlighed, er det tilstrækkeligt at bemærke, at Retten ikke begik nogen retlig fejl for så vidt angår vurderingen af sådanne omstændigheder under den nærmere undersøgelse, som den i den appellerede doms præmis 263-269 foretog af alle de argumenter, der blev fremført for Retten i denne forbindelse.
- ⁶⁴ Retten fastslog derfor med rette i den appellerede doms præmis 270, at Den Franske Republik og France Télécom ikke havde godtgjort, at der forelå ekstraordinære omstændigheder, som kan give dem mulighed for at påberåbe sig princippet om beskyttelse af den berettigede forventning.
- ⁶⁵ Det må fastslås, at det tredje anbringendes første led ikke er begrundet.

Det tredje anbringendes andet led om en retlig fejl hvad angår retsvirkningerne af en anden af Kommissionen vedtagen beslutning vedrørende statsstøtte

— Parternes argumenter

- ⁶⁶ France Télécom har gjort gældende, at Retten foretog en urigtig fortolkning af retsvirkningerne af Kommissionens beslutning af 8. februar 1995 om La Poste (EUT C 262 s. 11, herefter »beslutningen om La Poste«).

- 67 France Télécom gør gældende, at beslutningen udgjorde en aktiv handling, som kunne få retsvirkninger og fremkalde en berettiget forventning om, at den pågældende skatteordning er i overensstemmelse med reglerne om statsstøtte.
- 68 Kommissionen har fremhævet, at eftersom den særlige beskatningsordning havde form af en erhvervsskat, som udgjorde en undtagelse til de almindelige regler, kunne den indrømme France Télécom en fordel. Henset til ordningens karakteristika skulle anmeldelsen have været foretaget senest det tidspunkt, hvor den erhvervsskat, som dette selskab skulle betale for 1994, forfaldt til betaling.
- 69 Kommissionen er af den opfattelse, at en anden undersøgelsesprocedure vedrørende statsstøtte ikke kan give anledning til en berettiget forventning hos France Télécom, hvad angår den særlige beskatningsordning, som sidstnævnte var omfattet af.

— Domstolens bemærkninger

- 70 Som anført i denne doms præmis 59 og 60, kan en støttemodtager i princippet ikke påberåbe sig hensyn vedrørende princippet om beskyttelse af den berettigede forventning, når den pågældende støtte ikke er blevet anmeldt til Kommissionen.
- 71 Med hensyn til argumentet om beslutningen vedrørende La Poste skal det fastslås, at denne beslutning ikke indeholder nogen analyse af den erhvervsskatteundtagelsesordning, som fandt anvendelse på France Télécom. Under disse omstændigheder kunne Retten kun fastslå i den appellerede doms præmis 266, at Kommissionen på

ingen måde havde taget stilling til den særlige beskatningsordning og derfor ikke havde udtalt sig om, hvorvidt beskatningsordningen udgjorde en støtte.

- ⁷² Hvad angår argumentet om, at France Télécom kunne have fortolket den sammenhæng, hvori beslutningen vedrørende La Poste var blevet vedtaget, som Kommissionens stillingtagen til den pågældende skatteordning, skal det fastslås, at Retten uden at begå en retlig fejl forkastede dette argument i den appellerede doms præmis 265-269.
- ⁷³ Som følge heraf var det med føje, at Retten fastslog, at beslutningen vedrørende La Poste ikke indeholdt nogen relevant omstændighed, der kan give anledning til en berettiget forventning hos France Télécom for så vidt angår lovligheden af den pågældende skatteordning efter reglerne om statsstøtte. Det tredje anbringendes andet led er derfor ikke begrundet.
- ⁷⁴ Henset til ovenstående betragtninger må det tredje anbringende forkastes i sin helhed.

Det fjerde anbringende om den appellerede doms manglende begrundelse angående svaret på argumenterne om forældelsesfristen

Parternes argumenter

- ⁷⁵ France Télécom har gjort gældende, at de franske myndigheder inden for rammerne af den administrative procedure har forklaret, at en eventuel underbeskatning i perioden 1994-2002 under alle omstændigheder ikke kunne gøres til genstand for

en tilbagesøgning, henset til, at den pågældende skatteordning var blevet indført for mere end ti år siden. Det fremgår af artikel 15 i forordning nr. 659/1999, at Kommissionens beføjelser på området for tilbagesøgning af støtte forældes efter ti år.

- ⁷⁶ France Télécom har gjort gældende, at Retten ikke udtalte sig om det forældelsesprincip, der således var fremført for den. Retten satte derimod i denne forbindelse sin egen begrundelse i stedet for beslutningens begrundelse. I øvrigt præciseres det ikke i den appellerede dom, hvilken bindende retsakt der er udgangspunktet for forældelsesfristen. Den akt, der udgjorde begyndelsestidspunktet for forældelsesfristen, var lov 90-568.
- ⁷⁷ Den Franske Republik har bemærket, at Retten begik en retlig fejl ved at fastslå, at forældelsesfristen for den pågældende støtte ikke kunne begynde at løbe før 1994. Selv hvis det antages, at undtagelsesbeskatningsordningen udgjorde en statsstøtte, er den eneste bindende retsakt, der kan identificeres for at fastlægge begyndelsestidspunktet for forældelsesfristen vedrørende den pågældende foranstaltning, lov 90-568, der trådte i kraft den 2. juli 1990. Kommissionen besluttede at indlede en forudgående undersøgelse af France Télécoms særlige beskatningsordning ved at tilstille de franske myndigheder en begæring om oplysninger 28. juni 2001. På denne dato var forældelsesfristen vedrørende tilbagesøgningsforpligtelsen imidlertid udløbet.
- ⁷⁸ Kommissionen har fremhævet, at Retten kun var forpligtet til at tage stilling til, om den støtte, der blev tildelt France Télécom som led i den særlige erhvervsskatteordning, som gjaldt fra 1994, var forældet. Anbringendet om, at Retten satte sin egen begrundelse i stedet for beslutningens begrundelse, kan derfor ikke tages til følge.

- 79 Kommissionen har præciseret, at forældelsesreglerne om statsstøtte vedrører tilbagesøgningen af denne. Det er således kun muligt at tilbagesøge en støtte, såfremt dennes størrelse kan fastsættes. Hvad angår den pågældende skatteordning kunne fordelene kun fastslås årligt og efterfølgende.

Domstolens bemærkninger

- 80 Med hensyn til forældelsesprincippet skal det bemærkes, at i henhold til artikel 15, stk. 1, i forordning nr. 659/1999 forældes Kommissionens beføjelser på området for tilbagesøgning af støtte efter ti år. Det fremgår af artikel 15, stk. 2, at forældelsesfristen først løber fra det tidspunkt, hvor den ulovlige støtte tildeles støttemodtageren. Et afgørende forhold med henblik på fastsættelsen af den forældelsesfrist, der er fastsat i nævnte artikel 15, er fristen for den faktiske ydelse af støtten.
- 81 Det fremgår af den nævnte artikel 15, stk. 2, at denne bestemmelse med henblik på fastsættelse af det tidspunkt, hvor forældelsesfristen begynder at løbe, henviser til tildelingen af støtten til modtageren og ikke datoen for vedtagelsen af en støtteordning.
- 82 Det skal i denne forbindelse understreges, at fastsættelsen af den dato, hvor støtten tildeles, kan variere afhængig af den pågældende støttes karakter. I tilfældet med en flerårig skatteordning, som indebærer udbetalinger eller periodisk tildeling af fordele, kan datoen for vedtagelsen af en retsakt, der udgør det retlige grundlag for bevillingen af støtten, og datoen, hvor virksomhederne faktisk tildeles fordelene, være adskilt i et betydeligt tidsrum. I et sådant tilfælde skal støtten med henblik på beregningen af

forældelsesfristen udelukkende anses for at være tildelt modtageren på det tidspunkt, hvor den faktisk tildeles sidstnævnte.

- ⁸³ Det bemærkes i denne forbindelse, at Kommissionen i 49. betragtning til den anfægtede beslutning præciserede, at forældelsesfristen begyndte at løbe hvert år fra det tidspunkt, hvor France Télécom skulle betale erhvervsskatten.
- ⁸⁴ Således, og som det fremgår af den appellerede doms præmis 320, begynder forældelsesfristen at løbe på ny ved hver faktisk, eventuelt årlig, tildeling af fordelen, således at beregningen af forældelsesfristen kan afhænge af, hvorledes fordelen er identificeret.
- ⁸⁵ Eftersom konstateringen af, at der foreligger støtte, i det foreliggende tilfælde skulle ske på grundlag af de forskellige satser, der fandt anvendelse i hver af de kommuner, inden for hvis område France Télécoms forretningssteder var beliggende, foretog Retten i den appellerede doms præmis 323 en analyse af den omstændighed, at erhvervsskatten svares årligt, og konsekvenserne heraf.
- ⁸⁶ Som følge heraf var det med føje, at Retten i den appellerede doms præmis 324 fastslog, at eftersom erhvervsskatten svares årligt, kunne den omhandlede støtte ikke anses for tildelt før 1994, eftersom det var i løbet af 1994, at de juridisk bindende retsakter blev vedtaget og for første gang gjorde det muligt at fastslå, at der var tale om en beskatningsforskel.

- ⁸⁷ Endvidere bekræftes Rettens fremgangsmåde af ordlyden af artikel 15, stk. 1, i forordning nr. 659/1999, hvoraf fremgår, at Kommissionens beføjelser på området for tilbagesøgning af støtte er underlagt en forældelsesfrist.
- ⁸⁸ Hvad endelig angår argumentet om, at Retten har tilsidesat sin begrundelsespligt vedrørende forældelsesprincippet, fremgår det af fast retspraksis, at Retten ikke er forpligtet til at foretage en udtømmende gengivelse af hvert enkelt af de argumenter, der er fremført af parterne i sagen. Begrundelsen kan således fremgå indirekte, forudsat at de berørte får kendskab til begrundelsen for, at de pågældende foranstaltninger er truffet, og at den kompetente ret råder over de til udøvelse af sin prøvelsesret nødvendige oplysninger (jf. dom af 21.9.2006, sag C-105/94 P, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Electrotechnisch Gebied mod Kommissionen, Sml. I, s. 8725, præmis 72, og af 8.2.2007, sag C-3/06 P, Groupe Danone mod Kommissionen, Sml. I, s. 1331, præmis 46).
- ⁸⁹ Det bemærkes herved, at Retten i den appellerede doms præmis 323 og 324 anførte sin bedømmelse af erhvervsskatteordningens karakteristika for i dommens præmis 325 at fastslå, at den forældelsesfrist, som er fastsat i artikel 15 i forordning nr. 659/1999, ikke var udløbet den 28. juni 2001, hvor en anmodning om oplysninger blev fremsendt til Den Franske Republik.
- ⁹⁰ Under disse omstændigheder skal det fastslås, at Retten i fornødent omfang tog stilling til France Télécoms argumenter om forældelsesfristen og ikke har tilsidesat de krav til begrundelsen, der følger af den retspraksis, der er henvist til i denne doms præmis 88.
- ⁹¹ Det følger af ovenstående bemærkninger, at det fjerde anbringende ikke kan tages til følge.

Det femte anbringende om en retlig fejl og den appellerede doms manglende begrundelse angående argumenterne om en tilsidesættelse af retssikkerhedsprincippet

⁹² France Télécoms femte anbringende til støtte for appellen består af to led.

Parternes argumenter

— Det femte anbringendes første led om manglende begrundelse og en retlig fejl, da det ikke var muligt at fastsætte størrelsen af den støtte, der skulle tilbagesøges

⁹³ France Télécom har gjort gældende, at Retten ikke tog stilling til argumentet om, at Kommissionen i forbindelse med undersøgelsen af en fordel, hvis faktiske størrelse ikke kan fastsættes, ikke kan anordne tilbagesøgning af en sådan fordel.

⁹⁴ Heraf udleder France Télécom, at Retten har tilsidesat retssikkerhedsprincippet, fordi det eventuelle beløb, som skal tilbagesøges, bliver ved med at være hypotetisk, og at fastlæggelsen af den tilbagesøgningspligtige støtte ikke kan baseres på omtrentlige beregninger.

— Det femte anbringendes andet led om manglende begrundelse og en retlig fejl angående den omtrentlige beregningsmetode til fastlæggelsen af støttens størrelse

- ⁹⁵ France Télécom har anført, at Retten begik en retlig fejl ved i den appellerede doms præmis 297 og 305 at fastslå, at det var berettiget, at Kommissionen fastsatte et interval vedrørende den støtte, der skal tilbagesøges, på grundlag af de omtrentlige beregninger, som de franske myndigheder fremlagde, og at en tilsidesættelse af retssikkerhedsprincippet herefter ikke var bevist.
- ⁹⁶ France Télécom har forklaret, at de omhandlede beregninger ikke blev fremsendt af de franske myndigheder med henblik på at fastslå det egentlige omfang af en beskatningsforskel i perioden fra 1994 til 2002. Disse beregninger blev fremsat med henblik på at bevise, at en eventuel underbeskatning af selskabet i denne periode blev kompenseret af dets overbeskatning i løbet af de første år med den særlige beskatningsordning, dvs. årene 1991 til 1993.
- ⁹⁷ I sit svar på det femte anbringendes to led har Kommissionen gjort gældende, at Retten ved sin vurdering af retssikkerhedsprincippet kun har fastslået konsekvenserne af en række forhold i Domstolens dom af 18. oktober 2007, Kommissionen mod Frankrig (sag C-441/06, Sml. I, s. 8887).
- ⁹⁸ Det er derfor Kommissionens opfattelse, at Retten i tilstrækkeligt omfang har begrundet konklusionen om, at France Télécom ikke med rette kan gøre gældende, at retssikkerhedsprincippet alene som følge af den omstændighed, at størrelsen af den omhandlede støtte skulle specificeres med henblik på dens tilbagebetaling, blev tilsidesat.

Domstolens bemærkninger

- 99 På grund af deres sammenhæng skal det femte anbringendes to led behandles samlet.
- 100 Det bemærkes herved, at retssikkerhedsprincippet, der hører til EU-rettens almindelige grundsætninger, kræver, at retsreglerne skal være klare, præcise og forudsigelige i deres retsvirkninger, således at de berørte kan orientere sig i situationer og retsforhold, der henhører under EU-retten (jf. i denne retning dom af 15.2.1996, sag C-63/93, Duff m.fl., Sml. I, s. 569, præmis 20, af 7.6.2007, sag C-76/06 P, Britannia Alloys & Chemicals mod Kommissionen, Sml. I, s. 4405, præmis 79, og af 18.11.2008, sag C-158/07, Förster, Sml. I, s. 8507, præmis 67).
- 101 Det skal med hensyn til argumentationen til støtte for det femte anbringende bemærkes, at Retten i den appellerede doms præmis 301 mindede om, at støttens størrelse på grundlag af Kommissionens beregninger lå på mellem 798 mio. EUR og 1,14 mia. EUR. Idet disse tal udgør det interval, inden for hvilket det endelige beløb skulle fastsættes, fastslog Retten under henvisning til bl.a. præmis 31-40 i dommen i sagen Kommissionen mod Frankrig, at den anfægtede beslutning indeholdt de relevante oplysninger, som giver mulighed for uden overdrevne vanskeligheder at fastslå beløbet.
- 102 Endvidere skal det understreges, at Domstolen i præmis 29 i dommen i sagen Kommissionen mod Frankrig har fastslået, at ingen bestemmelse i EU-retten kræver, at Kommissionen, når den fastslår, at en støtte, som er erklæret uforenelig med fællesmarkedet, skal tilbagebetales, skal fastsætte den nøjagtige størrelse af det tilbagebetalingspligtige støttebeløb. Det er tilstrækkeligt, at Kommissionens beslutning indeholder anvisninger, hvorved beslutningens adressat uden overdrevne vanskeligheder selv kan fastslå beløbet (jf. også dom af 12.10.2000, sag C-480/98, Spanien mod Kommissionen, Sml. I, s. 8717, præmis 25, og af 12.5.2005, sag C-415/03, Kommissionen mod Grækenland, præmis 39).

- 103 Retten præciserede således i den appellerede doms præmis 302 og 303, at intervallet var blevet fastsat på grundlag af beregninger, som de franske myndigheder fremlagde under den administrative procedure, og at Kommissionen, idet det ikke var muligt for den nævnte medlemsstat at foretage en nøjagtig beregning af den fordel, som France Télécom havde opnået som følge af den pågældende skatteordning, var berettiget til at støtte sig til de således fremsendte oplysninger.
- 104 Herefter kunne Retten med rette fastslå i den appellerede doms præmis 305, at den anfægtede beslutning ikke udgjorde en tilsidesættelse af retssikkerhedsprincippet.
- 105 Det følger af det ovenfor anførte, at hverken Den Franske Republik eller France Télécom kan påberåbe sig det nævnte princip med henblik på at forhindre tilbagebetalingen af en ulovlig støtte (jf. dom af 15.12.2005, sag C-148/04, Unicredito Italiano, Sml. I, s. 11137, præmis 104).
- 106 Det var således med føje, at Retten fastslog, at den anfægtede beslutning ikke er retsstridig, idet den har begrænset sig til at nævne et vejledende interval for størrelsen af den støtte, som skal tilbagesøges.
- 107 Det fremgår i øvrigt af den appellerede doms præmis 301-305, at dommen heller ikke er behæftet med en begrundelsesmangel for så vidt angår vurderingen af anbringendet om en tilsidesættelse af retssikkerhedsprincippet, således som det er fremført af France Télécom og Den Franske Republik.
- 108 France Télécoms femte anbringende til støtte for appellen kan ikke tages til følge, og denne skal derfor forkastes i det hele.

Sagens omkostninger

- ¹⁰⁹ I henhold til procesreglementets artikel 69, stk. 2, som ifølge artikel 118 finder tilsvarende anvendelse i appelsager, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Da Kommissionen har nedlagt påstand om, at France Télécom tilpligtes at betale sagens omkostninger, og selskabet har tabt sagen, bør det pålægges det at betale appelsagens omkostninger. Den Franske Republik bærer sine egne omkostninger.

På grundlag af disse præmisser udtaler og bestemmer Domstolen (Tredje Afdeling):

- 1) Appellen forkastes.**
- 2) France Télécom SA betaler sagens omkostninger.**
- 3) Den Franske Republik bærer sine egne omkostninger.**

Underskrifter